

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Quæ omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad
iurisdictionis explicationem exigenda continet

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Episcopvs In Prima instantia an semper cognoscat de causis suorum
diœcesanorum? Allegatio LXXXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98639](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98639)

tionibus Episcoporum, & Regularium præposita, factò verbo cum S. D. N. Clemente Papa VIII. ac de Sanctitatis suæ speciali, & expresso mandato, hoc præfenti decreto perpetuis futuris temporibus valituro, declarat, statuit, decernit, & mandat, vt de cætero Episcopi, vbi tam ex consuetudine, & priuilegio, quàm ex Sacrorum Canonum constitutionibus, & Pontificalis Romani præscripto, aut alio iure Pontificalia exercere, aut Pontificalibus paramētis, cum Mitra, vel etiam sola cappa induti, in quibusuis Regularium, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Monachorum etiam Cassinensium, Clericorum, Presbyterorum, & cuiusuis alterius Ordinis, & Religionis, Militiæ, Societatis, aut Congregationis Ecclesijs interesse possunt, ipsi Regulares, quoties opus fuerit, teneantur ibi, & debeant in loco ad solum Episcopi constituendum opportuno, & congruo baldachinū attollere. Eis etiam id facere negligentibus, aut nolentibus, liceat eisdem Episcopis illud asportari, & in quacunque eorundem Regularium, aut alia quantumuis exempli Ecclesia supra Episcopale solum, seu Pontificalia falditorium erigi facere, atque sub eodem sedere, & stare, quemadmodum in propriis, & Cathedralibus eorum Ecclesijs stare, & sedere solent: eo tamen dumtaxat tempore, quo Pontificales eiusmodi functiones exercebunt, vel dum actus ipse, cui in Pontificalibus aderunt, peragitur. Si qui vero Regularium huic declarationi, statuto, decreto, & mandato inobedientes, & contumaces fuerint, sciant se ab eisdem Episcopis ad id per censuras, & pœnas ecclesiasticas, huius decreti virtute, cogi, & compelli posse, alijsque pœnis tam spiritualibus, quàm temporalibus arbitrio Summi Romani Pontificis subiacere, & obnoxios fore. Non obstantibus quibusuis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Ordinum, Religionum, Militiarum, Societatum, & Congregationum quocunque nomine censeantur, statutis, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis sub quibuscunque tenoribus, & formis, & cum quibuslibet etiam derogatoriis derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, atque irritantibus, & alijs decretis in contrarium præmissorum hætenus quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis: quibus omnibus, & singulis etiam si talia essent, quæ sub generali expressione, & derogatione non venirent, sed de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & indiuidua mentio habenda foret, eorum tenores, præsentibus pro expressis, & ad verbum insertis habens, eadem Sanctitas Sua hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogat, cæterisque in contrarium facientibus quibuscunque. Romæ die decima Iunij 1603.

Alexander Cardinalis Floren. Episcopus Præfatus.

Hier. Agucchi Secret.

18 Abbates S. Benedicti, & cæteri omnes similes quando solemniter in propriis Ecclesijs celebrant, Baldachinum erigere non possunt, vt censuit *sacra Rituum Congregatio* modum præscribens, quem solemniter celebrantes tenere debent, sequenti decisione.

Eadem sacra Rituum Congregatio à Decreto aliàs in simili causa factò in vna Firmana sub die 28. Ianuarij 1606. non esse recedendum censuit, nempe vt Abbas prædictus Monasterii sancti Seuerini Ordinis sancti Benedicti, & cæteri omnes similes Abbates eiusdem, vel alterius Ordinis, in Ciuitate, & Diœcesi Neapolitana, & vbique, quando solemniter in propriis eorum Ecclesijs celebrant, contenti sint, & esse debeant sua propria, & conuenienti Sede, quæ locata sit, & esse debeat in cornu Euangelij, in plano Presbyterij, cum duobus tantum gradibus paruis, & sine villo suppedaneo suggestu lapideo, vel ligneo, ac sine baldachino desuper; sed cum postergali tantum ex aliquo panno, vel serico leui sine auro, coloris conuenientis solemnitati, quæ celebratur. Nec dicti Abbates quando celebrant solemniter, vt supra, habeant duos Diaconos assistentes, sed contenti sint, & esse debeant Subdiacono, & Diacono, qui in Missa cantaturi erunt Epistolam, & Euangelium, & vno Monacho, siue Capellano cum pluuiali qui assistat ad librum, nec alios ministros habeant præter prædictos, nisi aliquos monachos, seu clericos, & ministros cum cotta, qui Abbatibus prædictis celebrantibus solemniter de Mitra, & Baculo, & alijs necessarijs ministrent, & Altari inseruiant, super quo Altari sex tantum, & non septem candelabra, cum totidem candelis, & sua Cruce locentur, nec abacus alius, præterquam parua mensa in cornu Epistolæ paretur, super qua duo possint locari candelabra, Mitra, qua Abbas vtetur, Calix, Missale, Thuribulum cum nauicula, & alia necessaria pro actu celebrationis, & vt dicti Abbates sub Mitra vtantur paruo bireto nigro, & non alterius coloris, & ita censuit, & declarauit, & tam à dicto Abbate, & Monachis S. Seuerini Ordinis S. Benedicti, quàm alijs omnibus similibus Abbatibus, & Monachis Oliuetanis, vel alterius Ordinis, quando solemniter in eorum Ecclesijs celebrant, tam in ciuitate, & diœcesi Neapolitana quàm vbique Terrarum seruandum esse censuit, & declarauit die 18. Martij 1617.

S Y M M E R I V M.

- 1 Apostolica sedes quascunque causas ecclesiasticas immediate iudicare potest.
- 2 Cause omnes ad forum ecclesiasticum spectantes coram Ordinario loci in prima instantia decideri, & infra biennium terminari debent.
- 3 Auditor Camera, aut quiuvis alius index Romane Curie non potest cognoscere de causis ecclesiasticis in prima instantia.
- 4 Causas ecclesiasticas in prima instantia cognoscunt Episcopi, & exempti quasi Episcopalem iurisdictionem habentes, non autem Prælati inferiores, qui sub sunt Episcopis.
- 5 Ordinarij sub vocabulo comprehenditur Episcopi Vicarius.
- 6 Capitulum sede vacante habet priuilegium cognoscendi causas in prima instantia.
- 7 Abbates, licet non exempti, quibus olim ex præscripta consuetudine, vel aliquo priuilegio de clericis suæ diœcesis vel cumulatim cum Ordinario, vel priuatiue cognoscere competeat, etiam hodie eadem vti possunt iurisdictione.
- 8 Nullitatis professionis causa coram Ordinario, & superiore Regulari in prima instantia, & infra biennium terminari debet.
- 9 Biennium intra quod causas ecclesiasticas coram

ordinariis locorum in prima instantia terminari debent, currit data culpa, apparenteq. defectu.

10 *Causas*, quæ iuxta Canonicas sanctiones apud S. Sedem sunt iudicandæ, vel quas Summus Pont. arbitrio suo, supplicatione manu propria signata expresse ad se aduocauerit, non cognoscit Episcopus etiam in prima instantia.

11 *Instantia in Curia Romana* nunquam extinguitur, nisi per sententiam.

12 Beneficij possessio quando per Breue Apostolic. capit. potest causa in prima instantia in Romana Curia tractari.

13 Conseruatores Regularium an comprehendantur sub decreto Concilij sessione vigesima quarta de reform. c. 20. ostenditur.

14 Contractus celebrati, & etiam delicti commissi ratione sortitur quis forum, itaut causa ipsa non coram Ordinario in prima instantia, sed iudice contractus sit decidenda.

15 Contractus ratione vigoris obligationis Cameralis, si quis in Romana Curia obligetur, undecumque veniat sortitum forum Curie Romanæ, in qua contractum celebravit.

16 Auditores Camere causas obligatione Camerali firmatas in partibus existentes auocare possunt, etiam si extra Curiam contraxerint, & licet pendeat coram Ordinarijs.

17 Auditor Camera, seu alius delegatus Apostolic. quando possit de causis beneficiorum reſeruatoꝝ sedi Apostolic. etiam immediate cognoscere; ostenditur.

EPISCOPVS IN PRIMA instantia an semper cognoscat de causis suorum diaceſanorum?

ALLEGATIO LXXXI.

1 **L**icet sancta Sedes Apostolica immediate quascunque causas ecclesiasticas iudicare possit, capit. cuncta, capit. nunc vero, 2. questio 3.

2 Ipsius tamen Curie stylus seruat, vt omnes causæ ad forum ecclesiasticum spectantes coram Ordinario loci in prima instantia decidentur, & infra biennium terminentur, hoc idem ordinauit Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 20. per quod ita tenent Marr. Antonin. variar. lib. 1. resol. 15. num. 3. Francisc. Leo in theſauro fori ecclesiastici, par. 2. cap. 1. num. 70. praxis noua Episcop. par. 2. cap. 4. num. 3. Pinian. in praxi iurispatron. par. 2. lib. 7. cap. 3. num. 5. praxis ſenior Episcop. part. 1. verbo instantia §. 4. Fufc. de viſitat. lib. 1. cap. 33. post. num. 3. Monald. consil. decis. 94. Aloys. Ricci. in collect. decis. par. 4. collect. 1353. in fine.

3 Itaut iam hodie, nec Auditor Camere, nec quouis alius iudex Romanæ Curie possit cognoscere de eis in prima instantia, nec monitoria decernere ad extrahendas partes à suis domicilijs, Aloys. Ricci. in praxi aurea resol. 126.

4 Et Concil. Trident. dicto loco tribuens Ordinarijs locorum in prima instantia cognitionem causarum ad forum ecclesiasticum pertinentium, de

Episcopis, & exemptis Episcopalem iurisdictionem habentibus tantum decreuit, non autem de Prælatiſ inferioribus, qui ſubſunt Episcopis, Fr. Emmanuel. quest. Regular. tom. 1. q. 36. artic. 4. Farinac. in praxi criminal. par. 4. decis. 100. Flam. de reſignat. lib. 3. questio. 11. numero decimo nouo & numero vigesimo secundo.

5 Reſoluit, quod ſub verbo, Ordinarijs, de quo Concil. d. loco, comprehenditur etiam Vicarius Episcop. & faciunt quæ Sanchez, de matrimon. lib. 3. disp. 29. num. 5. & 17. Gutier. eodem tract. capit. 66. num. 14.

6 Item & Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoscendi causas in prima instantia ex vi Concilij Trident. d. loco, cum succedat Episcopo in omnibus, quæ sunt iurisdictionis etiam voluntariæ, vt alibi diximus, quare in nostris terminis ita reſoluit Aloys. Ricci. in d. praxi aurea resol. 130.

7 Poſſunt tamen Abbates licet non exempti, & alij, quibus olim, vel ex præſcripta conſuetudine, vel aliquo priuilegio clericorum ſuæ Eccleſiæ, vel cumulatio cum Ordinario, vel priuatiue cognoscere competeat, etiam hodie non obſtante Concilio d. loco eadem vt iurisdictione, cum Concilio generaliter de iurisdictione ordinaria loquatur, & iurisdictiones Abbatum iusto iure, & titulo quæſitæ etiam Ordinariæ cenſentur, ita Nauar. consil. 2. sub titulo de foro competen. in antiq. & consil. 9. sub tit. de priuilegijs in nouis, Sayr. in floribus decis. sub tit. de foro compet. decis. 2.

8 In causis nullitatis profeſſionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & Superiore Regulari non terminentur, eſſe locum decreto Concil. dict. loco, cenſuit ſacra Congregatio, teſte Armentar. in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 2. tit. 18. l. 7. de relig. in declarat. n. 40.

9 Si vero cauſa intra biennium non terminetur, vt concedatur aduocatoria, opus eſt, quod ex parte iudicis nolentis, vel non curantis intra dictum biennium cauſam expedire, detur culpa, defectusque appareat, quia ſi per illum non ſtetit quominus intra dictum tempus cauſam diſſinierit, ſed ob grauitatem, & qualitatem cauſæ, vel partium cauillationes non ſit diſſineta, elapſo biennio non habet locum appellatio, ita deciſum ſæpe fuiſſe per ſacram Illuſtriſſ. Cardin. Congr. referunt Franciſc. Leo d. cap. 1. numer. 72. Aloys. Ricci. in praxi aurea resol. 334. a princip. Marchesan. de commiſſion. p. 2. §. 4. numer. 54 Et ad hoc, vt conſtet de culpa iudicis debet ſæpe requiri, & de hoc coram iudice Superiore iſtati, deciſ. Pedam. de communi atteſtans, 12. num. 6. Grammat. voto 31. numer. 13. quos reſert Aloys. Ricci. d. resol. 334. n. 1.

10 Primo limita ſupra poſitam regulam in cauſis, quæ iuxta Canonicas ſanctiones apud S. Sedem ſunt iudicandæ, vel quas Summus Pontifex arbitrio ſuo, ſupplicatione manu propria ſignata expreſſe ad ſe aduocauerit, vt per Concil. Trident. d. capit. 20. verſ. ab his excipiat, & referunt praxi noua Episcop. d. c. 4. m. 3. Franc. Leo d. c. 1. n. 73.

11 Secundo limita in curia Romana vbi lis, ſiue inſtantia numquam extinguitur, niſi per ſententiam, praxis Episcop. part. 1. verbo inſtantia, verſ. ſexto.

12 Tertio limita quādo per Breue Apoſtolic. capit. poſſeſſio beneficij, & aliqui volunt illius executionem impedire, tunc etiam in prima inſtantia poſſeſſi cauſa in Romana Curia tractari, quia Auditor Camere ſimilium cauſarum eſt iudex competens, vt cenſuit ſacra Congregatio

in una Vlixbonen. teste Franc. Leo d. capit. 1. numer. quarto.

13 Quarto limita in conservatoribus Regularium, quia censuit sacra Congreg. decretum d. cap. 20. ad Regulares non pertinere, nec conservatorias Regularium imminuere, aut restringere, nec quoad primam instantiam ipsorum aliquid novi inducere, teste Aldrete in allegat. pro omnimoda Regularium exemptione par. 1. c. 7. numero 4. de officio deleg. in antiq. & conf. 3. numer. 1. & 2. eod. titul. in nouis, sayr. sub eod. titul. decis. 1. Mari Antonin. vari. resolution libr. 1. resolution. 15.

14 Quarto limita ratione celebrati contractus, & etiam delicti commissi, quia Concil. non sustulit modos legitimos, quibus quis ex iuris dispositione sortitur forum, ita decusum attestatur Franc. Leo d. c. 1. n. 75.

15 Ratione enim contractus vigore obligationis Cameralis si quis in Romana Curia obligetur, vndeunque veniat, & sit oriundus, sortitur forum curiae Romanae in qua contractus celebratur Gallesan tract. ad formam oblig. camer. ad 3. p. oblig. q. 2. nu. 2. & 3.

16 Imo Auditores Camerae causas obligatione camerali firmatas in partibus existentes auocare posse, etiam si extra curiam contractum sit & licet pendeant coram Ordinariis, resoluit Lancellet. de attent. lite pendente, limit. 15. n. 3. & cap. 20. limit. 26. Flores de Menz vari. lib. 1. q. 12. n. 48. Stephan. Gratian. discept. senf. c. 118. in fine, post alios Aloys. Rice. in praxi aurea resol. 342.

18 Sexto limita in causis possessionis beneficiorum referuatorum Sedi Apostol. possunt enim immediate ab Auditore Camerae, seu alio delegato Apost. cognosci, quod praxi quotidiana Signaturae seruatur, & declarauit Gregor. XIII. super executione litterarum in forma Breuis ad expectandam possessionem, in const. sua incip. Ad Romanam Pont. praesentiam, Dat. Roma die 10. Iulij ann. 1574. quam refert praxis noua Episcop. d. cap. 4. nu. 3. & saepe definiti sacrae Cardin. Congreg. attestatur Franc. Leo d. cap. 1. numer. 76. & 77. Et procedere in beneficiis referuatis ratione manus appositionis refert decusum Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 52. num. 36. & 37. Nam Concil. Trid. d. cap. 20. non intelligitur in executionibus, sed solum in litibus, & causis ordinariis, & requirentibus altiore indaginem, quia in his datur instantia, in executione vero Bullatum Apostol. cum magis extra iudicialis, quam iudicialis sit, & in extra iudicialibus non datur instantia, ut cum socin. l. 1. & alijs resoluit Menoch. de arbit. libr. 1. quae. 22. numer. 6. non habet locum dispositio d. capit. vigesim. Verum si aduersus executionem gratiae Apostolicae allegetur aliqua exceptio, quae altiore indaginem requirat, & gratiam efficiat nullam, vel subrepticam, aut obrepticam, vel Bullam falsam, aut simile, quia tunc datur instantia, non potest autem iurisdicchio ab Ordinario in prima instantia, ex d. capit. 20. idque confirmat d. constitutio Greg. XIII. ibi, illarum tamen forma seruata, ubi vult quod executor in prima instantia potest procedere omnia forma gratiae, at vero in gratia temper ponitur, aut subintelligitur clausula, si preces veritate nitantur, aut aliae equipollentes, ut teneo ego ipse in meis Remiss. de distinctionibus & clausulis claus. 97. a numer. secund. vnde si narrata vera non sunt, aut aliquid ex ne-

cessarijs omittatur cessat iurisdicchio executoris & non potest exequi gratiam, teneturque summarie audire super exceptionibus allegatis, alias declarabitur vim inferre, & postea remittere causam Ordinario in prima instantia terminandam, quia cessat omnino via executiua. Si tamen ex verbis gratiae tenetur executor assumere partes iudicis, vel gratia sit signata manu summi Pont. talis executor potest cognoscere causam in prima instantia ad effectum executionis, & non tenetur eam remittere Ordinario, quia ex appositione manus Summi Pont. censetur caute auocata, ex tex. in c. ut nostrum, de appellat. ubi Abb. Erac. & alij, ita Aloys. Rice. in praxi aurea resol. 339.

S V M M A R I V M.

- 1 Iurisdictionem in laicos habet Episcopus in concernentibus pietatem, & officium charitatis.
- 2 Executor omnium piarum dispositionum est Episcopus.
- 3 Eleemosyna ut fiant potest Episcopus subditos compellere.
- 4 Eleemosyna ut pauperibus erogentur possunt diuites ab Ecclesia cogi.
- 5 Laicos potest cogere Episcopus, ut eodem pretio merces, & res vitui necessarias, peregrinis, & hospitibus vendant, quo publice ab incolis vendi solent.
- 6 Annua vidualia ut iusto pretio vendi faciat pertinet ad Episcopum, ne pauperes fame pereant.
- 7 Praedicatori ad praestandam eleemosynam potest Episcopus cogere laicos, qui eam praestare tenebantur.
- 8 Frumentum & aliae res tempore penuria, ut vendantur potest Episcopus laicos cogere.
- 9 Alimenta etiam a laicis coram Episcopo peti possunt.
- 10 Alimentorum causa dicitur pia.
- 11 Alimentorum legatum dicitur pium, quando fit pauperi.
- 12 Monacho factum legatum dicitur pium.
- 13 Heredes etiam laicos potest Episcopus compellere ad solutionem relictorum ad pias causas per defunctos factorum.
- 14 Legatarios possunt Episcopi etiam tanquam Sedi Apost. delegati cogere ad exequendas pias dispositiones, etiam si executores sint exempti a sua iurisdictione, vel officiales s. Inquisitionis.
- 15 Testamenti executio tam ad pias, quam ad non pias causas, negligente herede intra annum adimplere defuncti voluntatem, deuoluitur ad Episcopum.
- 16 Executor qui non adimpler voluntatem defuncti peccat mort. secundum negligentiam qualitatem.
- 17 Peccati ratione efficitur laicus de iurisdictione Episcopi.
- 18 Executor testamenti ad implendam defuncti voluntatem potest statim post aditam hereditatem cogi ab Episcopo, seu quocunque alio Diacono, vel Capitulo Sede vacante, nisi aliud refragetur.
- 19 Debitum quotiescunque ex contractu, vel quasi, non in diem, nec sub conditione, sed pure contractum est, statim peti potest, neque aliqua a iure dilatio conceditur.
- 20 Haeres obligatur ex quasi contractu, non in diem, neque sub conditione, sed pure.
- 21 Testamenti executio non impeditur ante aditam hereditatem.